

הוספה יקרה
שהגיעה לידינו לאחר הדפסת הספר

בירור האמת
בענין דעת כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל

ישנם כאלה מחסידי כ"ק אדמו"ר הגה"ק מוהרמ"מ מליובאוויטש זצוק"ל, שכאשר רואים בימינו - בפרט בתקופה האחרונה - נשים המסירות את הפאה ומתעלות לכסות ראשם במטפחת, הרי הם מסתפקים בחשיבות הדבר, מפני שלפי מה שידוע להם הרי זה נגד מנהג כל נשיאי חב"ד לדורותיהם, ובפרט הם חושבים כי הרבי זצוק"ל אחז שהפאה עדיפה על המטפחת, וא"כ נדמה להם לפי מחשבתם - שכל אלו שהולכות עם מטפחת, הרי הם הולכות נגד שיטתו הקדושה.

רצונו של כל חסיד חב"ד להתנהג בהנהגה שעליה אמר
הרבי בשיחת קודש
בבית מדרשו בפני קהל החסידים:
"אוודאי איז גוט אז סוועט אזוי זיין!"

ואמרנו בלבנו הבה נביא את הספר ונראה את דבריו הקדושים בלשונו הטהור, והנה מצאנו מפורש שחור על גבי לבן, בספרו "ליקוטי שיחות" חלק י"ג (עמוד 188) בשיחת קודש מיום א' דראש

חודש אלול תשי"ד, אשר יצא לאור בחייו בלשונו הטהור ממש לאחר ששיחה זו הוגהה על ידי כ"ק אדמו"ר זצוק"ל בעצמו. - (אנו הבאנו את לשונו מהכרך שנדפס בחייו באידיש) "זי קען דאך זאגן אז זי וועט גיין מיט א טיכל ווי עס באדארף צו זיין, א וודאי איז גוט אז סוועט אזוי זיין". [אם היא תלך עם מטפחת כמו שצריך להיות, בודאי שטוב הדבר אם כך יהיה].

והדברים תורגמו ונדפסו בספר תורת מנחם חלק י"ב עמוד 190 בזה הלשון: "יכולה היא לטעון שהיא תלך לבושה במטפחת כראוי, בודאי שטוב הדבר אם יהיה כך". [ואינו אומר שלא שייך לכסות את כל השערות עם מטפחת. וראה המשך הדברים להלן עם הלימוד היוצא מהם לזמננו].

מה סיפר הרבי זצוק"ל:

ביצד הלכו כל הנשים הצדקניות מאז מתן תורה עד לפני כמאה שנה?

ביצד הלכו אשת אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, הצמח צדק, ואדמו"ר מהר"ש זי"ע?

ולא זו בלבד, אלא הוסיף כ"ק אדמו"ר זצוק"ל וכתב הגהה מיוחדת, (לאחר שהשיחה כבר נדפסה), וזה לשון ההגהה שנכתבה על ידו בלשונו הטהור באידיש:

"ווען דעם שווער'ס מוטער האט דעם ערשטען מאל אנגעטאן א שייטל, איז דאס געווען א נייעס יענע צייט, און מען האט גערעדט וועגען איהר".

והדברים תורגמו ונדפסו בלשון הקודש בספר "תורת מנחם" חלק י"ב עמוד 189 הגהה מס' 7. בזה הלשון: "כאשר אמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר חבשה פאה נכרית לראשונה, היה זה אז דבר

חדש, ודיברו אודותיה, כיון שעדיין לא הי' אז המנהג לחבוש פאה נכרית".

כלומר, כ"ק אדמו"ר זצוק"ל פירסם ברבים לפני אלפים מישראל בבית מדרשו הגדול, ודאג להשאיר את הדברים בדפוס לדורות עולם, שידעו כולם שחבישת פאה אינה הוראה או הנהגה מרבתינו נשיאנו זי"ע בדורות הקודמים, אלא היא רק "הוראת שעה" בלבד לאור מצב הדור כדלהלן, כי רצון הרבי זצוק"ל היה שידעו בפירוש שזה היה דבר חדש שלא היה עד אז, כי הרבנית אשת כ"ק אדמו"ר הזקן זי"ע הלכה רק עם מטפחת, וכך גם אשת כ"ק אדמו"ר האמצעי זי"ע, ואשת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק זי"ע, ואשת כ"ק אדמו"ר מהר"ש זי"ע, כולם הלכו רק עם מטפחת בלבד. ואף אשת כ"ק אדמו"ר הרשב"ב זי"ע כשנשא אותה הלכה רק עם מטפחת בלבד, נמצא שרוב רובם של רבותינו נשיאנו זי"ע הלכו נשותיהם רק עם מטפחת, כיון שממתן תורה והלאה - עד לפני כמאה שנה - הלכו כל הנשים הצדקניות רק עם מטפחת, גם בשולשלת נשיאי חב"ד לדורותיהם, ואילו הפאה היא דבר חדש שלא נהגו בו נשות ישראל הצדקניות מעולם, רק מחמת התדרדרות מצב הדור באירופה וברוסיה נפרץ הדבר. - כל זה מפורש בדברי כ"ק אדמו"ר זצוק"ל בשיחת קודש הנ"ל מראש חודש אלול תשי"ד, אשר כל החפץ יכול לראות את הדברים מודפסים בלשונו הטהור של הרבי זצוק"ל אשר הואיל לפרסם את הדברים ברבים.

אלא שהמצב באמריקה בזמנו היה, שהנשים שהוא דיבר אליהם לא היו מכסות את ראשם כלל, והיו הולכות בגילוי ראש ממש, כפי שמפורש בהרבה מאגרות הקודש, שמדבר אל נשים אשר אמותיהם הלכו עם שער מגולה ממש כמו שהלכו בימים ההם ברוסיה, וכפי שכותב כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל - לדוגמא - באגרות קודש חלק ז' עמוד כ"ד (אגרת א' תתצ"ב), לאחר

שמתחנן שיסכימו לכסות את הראש עם פאה ולא ילכו בגילוי ראש כמו אמותיהם, הוא כותב: "וכבר הורגל הדבר בארצות הברית וביותר מקומות, אשר הדור הצעיר אוהז במנהגים והידורים שהאבות עדיין לא החזיקו בהם, ובפרט בנידון דידן אין זה ענין של הידור ומנהג אלא הרבה יותר מזה". - כלומר, הוא משכנע אותם להסכים לכסות את השיער אפילו שהאמא לא כיסתה את שערותיה כלל.

ואפילו אותם נשים שהיו מכסות את ראשם מעט, עם כל זה לא היו מכסות אותו בשלימות עם מטפחת כראוי, אלא היו מכסות אותו באופן חלקי, והעיקר הוא שהכיסוי היה באופן רופף ובדרך ארעי, כי היו מסירות אותו - חלקית או לגמרי רח"ל, והיו נשארות בשער מגולה ממש. לכן לא היה ברירה עבור נשים כאלו אלא שיכסו ראשן לכל הפחות עם פאה (של זמניהם) כדי שלא ישארו בגילוי ראש.

וכמו שהובא לעיל במערכת "צאנו - קלויזנבורג", על כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו קלויזנבורג זי"ע, שאחרי השואה קנה בעצמו פאות עבור נשים שלא הסכימו לכסות את שערות ראשן כלל, ובלית ברירה העדיף שיכסו ראשן עם פאה (של לפני יותר מששים שנה) כדי שלא ילכו בגילוי הראש ממש, ועם כל זה הוא כותב בחריפות על איסור הפיאה - כמו שהובא שם באריכות - כיון שרק בתקופה ההיא שאחרי השואה לא היתה ברירה אחרת, וממש כך ראה כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל את המצב באמריקה בזמנו, שאם לא ילכו עם פאה אזי יכשלו בגילוי הראש ממש, אבל "אז זי וועט גיין מיט א טיכל ווי עס באדארף צו זיין, אוודאי איז גוט אז סוועט אזוי זיין". [אם היא תלך עם מטפחת כמו שצריך להיות, בודאי שטוב הדבר אם כך יהיה. - ולהלן בהמשך המאמר נביא את דבריו בשיחת קודש זו במלואם]. ואם כן בודאי רצונו הפנימי

של כל חסיד חב"ד הוא להתנהג בהנהגה שעליה אמר הרבי שבודאי טוב שכך יהיה!.

**האם בימינו קיים חשש שהמטפחת תעלם כליל בכים
בכל פגישה עם ידידה חילונית!**

והנה את תיאור המצב שהיה אז בתקופתו, יכול כל אחד לראות בספר "שערי הלכה ומנהג" חלק אבן העזר עמוד קמ"ד שמביא שם כמה מכתבים שכתב כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל בעצמו, ונדפס בספר "אגרות קודש" שלו בזה הלשון:

"ומה שכתב אודות החילוק בשייטל [פיאה], וכיסוי על ידי מטפחת, הנה פשוט הוא שכשכיסוי הראש הוא במטפחת ופוגשים במכירה או ידידה חופשית, הנה לפעמים תכופות נשמטת -"גליטש זיך אראפ" - המטפחת, או שגם נעלמת כליל בכיס, מה שאין כן בשייטל שאי אפשר לעשות זה, ובמילא סוף סוף הרגל נעשה טבע שני" עכלה"ק.

ואם כן דבריו ברורים לעין כל, שכתב ש"פשוט" שבפגישה עם "מכירה או ידידה חופשית", כלומר מדובר פה באחת שיש לה ידידות חופשיות!!!, והיה פשוט לאדמו"ר זצוק"ל שהמטפחת "תתחלק" או "שתעלם כליל בכיס"!! ורק אם תלך עם פאה אז הוא מקוה שזה ישפיע עליה שיהיה "סוף סוף הרגל נעשה טבע", שלא תגלה את שערותיה!.

ואם כן מובן לכל בר דעת שחשש זה אינו שייך בימינו, בפרט לא בין נשים משלנו, שאין להם ידידות חופשיות, והמטפחת שלהם לא נשמטת או נעלמת בכיס. ואכן התאריך שבו נכתב המכתב הוא "א' טבת, תשט"ו", כלומר לפני יותר מחמישים שנה! ונשלח למשפחה שהיה שם מצב שבו היה מקום לחשוש חשש כזה שיתרחש "פעמים תכופות"!

האם בימינו "בכל פעם ופעם עומדת האשה בנסיון"
האם להסיר את המטפחת!?

וכך כותב שוב במכתב מ"יוד אדר תשי"ח":

"במה שכתב אודות כיסוי הראש - כבר גיליתי דעתי כמה פעמים, שכיסוי במטפחת (טיכל) בעונותינו הרבים בדורותינו אלה, אינו מחזיק מעמד, כיון שבכל פעם ופעם [- אדמו"ר זצוק"ל הדגיש בעצמו את המילים שבכל פעם ופעם -] עומדת האשה בנסיון, אם לכסות כל שערה או רק חלק מהם או כו', [ה"כו" נכתב במקור המכתב, כלומר שהתכוין לדוגמא המוזכרת במכתב הקודם שהמטפחת תעלם בכיס], מפני שלא תתביש מפני המלעיגים, - אף שאינם אלא בדמיונה, או לפעמים גם במציאות, - מה שאין כן בלבישת שייטל, הרי אי אפשר להסיר השייטל כשנמצאים במסיבה וכיו"ב" עכל"ק.

ועל אף שהיה באותו מקרה חשש לדבר זה, עם כל זה סיים:

"אלא שכמובן צריך לברר הענין במקומם, אם אין זה בגדר פרצה ח"ו".

ראה עד היכן נזהר האדמו"ר זצוק"ל, שאפילו שלדעתו לפי המצב אז עלול הדבר להביא לידי גילוי ראש, עם כל זה יש לברר את מנהג נשות ישראל הכשרות באותו מקום, האם אין בזה פריצת גדר "חס ושלו"ם!"

ומלבד זאת - העיקר הוא שכל אחד רואה מפורש בב' המכתבים הללו, שכל זה נאמר רק במקרים כאלו שהיו לפני כחמישים שנה - אשר כפי לשון האדמו"ר זצוק"ל "בעונותינו הרבים" המצב הוא ש"בכל פעם ופעם" נכנסים לנסיון להעלים את המטפחת ולגלות את השערות. [ואינו כותב שלא שייך במציאות לכסות את כל השערות עם מטפחת].

האם בימינו "נראה בחוש" שהמטפחת היא רק "לזמן קצר" "ואפילו בזמן זה עצמו פורצים הדבר לעתים תכופות" ומגלים את הראש לגמרי?

וכך מצאנו פעם שלישית מפורש בספרו "אגרות קודש" חלק י':

"כ"ה מ"ח תשט"ו

"ומהענינים שצריך להבטיח מראש, הוא נשיאת שייטל (פארוק)... והכרח הדבר בודאי אינו צריך ביאור, ובפרט על פי הנראה בחוש שהנשים הצעירות היוצאות ידי חובתן דכסוי הראש בצעיף ובמטפחת, הנה זה ענין לזמן קצר!, נוסף שאפילו בזמן הזה עצמו, פורצים הדבר לעתים תכופות!, והמפורסמות אין צריכים ראייה!".

אגרות קודש חלק י' עמוד צ"ב אגרת ג' נג

א"כ שוב אנו רואים שמדובר רק במצב שהיה "נראה בחוש" שכל ההולכות "בצעיף ובמטפחת" - כלומר הם לא היו מכסות את הראש באופן קבוע, רק סתם הניחו צעיף על הראש! או מטפחת!. - היה זה "ענין לזמן קצר!" ו"אפילו בזמן הזה" יצאו בלי שום כיסוי "לעתים תכופות!".

"האושר בחיים תלוי דוקא במלך מלכי המלכים
הקב"ה"

ועד כמה מוטעה היא המחשבה כאילו כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע העדיף תמיד את הפיאה מעל המטפחת, אפשר להיווכח שוב באגרת שכתב לאחת שהמיועד להיות חתנה אינו מוכן בכלל שתכסה ראשה!.

וזה לשונו הקדוש במכתב מ"יוד סיון תשי"ד": "...והרי ברור שכל אחד רוצה שיחיו חיים מאושרים, והאושר בחיים תלוי באיכות ובכמות דוקא במלך מלכי המלכים הקב"ה, הרי אין השאלה במה

האדם רוצה ובמה אינו רוצה.. וזה תלוי בזה שיסדרו את חייהם על יסודי התורה והמצוה כפי שהם אמורים בשולחן ערוך, ולא כפי פירושו של כל אחד ואחת שלפרט פלוני מסכים הוא ולפרטים אחרים אין מסכים, כי הקב"ה אומר שהליכה בדרכיו אשר הורה מבטיחה חיים בברכה והצלחה...

ואם מי שהוא יאמר שאי אפשר לוותר וללכת דוקא בכיסוי הראש במטפחת או בפאה נכרית, ואין נפקא מינה לו אם על ידי זה מסכן את אושרו ואושר הצד השני בחיים המשותפים עשירות בשנים, הרי אין לאיש כזה כל רגש אחריות, ולא הערכה מתאימה וידיעה מה הם חיים משותפים, ועד כמה כדאי לוותר אפילו על ענינים היותר חשובים ובלבד שיהיו חיים מאושרים, וכנזכר לעיל אי אפשר זה [חיים מאושרים] בחיי איש ואשה ישראלים, כי אם על ידי תורה ומצוה".

אגרות קודש חלק ט' עמוד קי"ב אגרת ביתשבו

א"כ אנו רואים שגם כאשר דיבר לאחת שהמיועד להיות חתנה אינו מסכים בכלל שתכסה ראשה, עם כל זאת הזכיר "מטפחת"! ולא זו בלבד אלא דבר ראשון הזכיר מטפחת "שהוא" - החתן "אומר שאי אפשר לוותר ללכת בכיסוי ראש במטפחת", ורק אחר כך הזכיר "או בפאה נכרית", וזאת כאמור בזמן שהנידון הוא שהחתן אינו רוצה בכלל שתכסה ראשה!, וא"כ איך אפשר לבוא ולומר שכ"ק אדמו"ר זי"ע אחז שאין ראוי לכסות הראש במטפחת, בזמן שבמכתב לכאלו שאינם חפצים כלל בכיסוי הראש, הזכיר מטפחת, ועוד לפני פאה!, וכידוע כל מילה באגרותיו מדוייקות להפליא, ובוודאי דייק בהקדימו המטפחת לפיאה!.

**אם היא באמת תלך עם מטפחת כמו שצריך - "א וודאי
איז גוט אז סוועט אזוי זיין?"**

והנה מלבד כל מה שהבאנו מהדברים המפורשים שנכתבו על ידי כ"ק אדמו"ר זצוק"ל, ונדפסו על ידו ב"אגרות קודש", נביא בזה תרגום "שיחת קודש" הנזכרת לעיל, מראש חודש אלול תשי"ד שהוגהה על ידי כ"ק אדמו"ר זצוק"ל באידיש, ונדפסה בליקוטי שיחות חלק י"ג, ובתורת מנחם חלק י"ב עמוד 189, אשר בה הוא חוזר שוב ושוב על תיאור המצב הקשה שהיה בתקופה שלו בנושא זה, אשר רק על מצב כזה הוא מדבר. ולא זו בלבד אלא הוא מדגיש בפירוש בפני קהל החסידים, שאם האשה תלך עם מטפחת כמו שצריך, "אוודאי איז גוט אז סוועט אזוי זיין"!

וכה הם דבריו בשיחת הקודש:

"ההבדל בין פיאה למטפחת הוא זה: שבפאה אין אפשרות לרמות, ואילו במטפחת ישנה אפשרות להסיר אותה, למשל, כאשר יושבים במסיבה עם אנשים, אזי כאשר האשה הולכת עם פאה, אפילו אם יכנס הנשיא אייזענהאווער [נשיא ארה"ב באותה תקופה], היא גם אז לא תסיר אותה, מה שאין כן במטפחת קל להסיר אותה..."

**צריך שיהיה הברל בין אשה יהודיה ואחרות!
שיוכלו להצביע עליה!**

[מהקטע דלהלן נראה על איזה מצב דיבר האדמו"ר, שהפאה היתה כל כך ניכרת שאיננה משיער, עד כדי כך שכשהלכה עם הפאה היה בזה סימן ניכר שהיא יהודייה!]

כאשר אשה יהודיה הולכת ברחוב בלי פאה, אזי אין חילוק בינה לבין נשים אחרות, אבל אם היא הולכת עם פאה אז אפשר להצביע עליה שזוהי אשה יהודייה.

כל אשה תתבונן ותחשוב בעצמה, - והיא איננה צריכה עבור זה התבוננות גדולה של שעה או חצי שעה, - מפני מה היא באמת לא רוצה פאה רק מטפחת, היא תראה שהסיבה היא מפני שהיא יודעת שאם היא הולכת עם פאה אין אפשרות להוריד אותה כאשר היא יושבת במסיבה או כשהיא הולכת ברחוב, מה שאין כן עם מטפחת היא יודעת שיש לה אפשרות, היא יכולה להזיז אותה למעלה יותר ויותר, ולפעמים להסיר אותה לגמרי, והרבה יודעות את זה מהמציאות. (מען ווייסט דאס א סאך פון "פראקטיק").

היא יכולה לומר שהיא תלך עם מטפחת כמו שצריך להיות, בוודאי זה טוב שכך יהיה, [בתורת מנחם תירגמו: "בודאי שטוב הדבר אם כך יהיה"], אבל מהמציאות יודעים שזה לא כך. (בלשונו הקדוש: "זי קען דאך זאגען אז זי וועט גיין מיט א טיכל ווי עס באדארף צו זיין, א וודאי איז גוט אז סוועט אזוי זיין, אבער פון "פראקטיק" ווייס מען אז ס'איז ניט אזוי". - ההדגשות הללו הם במקור!)

אם כן בשביל מה היא צריכה לקחת על עצמה כזה נסיון גדול?
(אזא גרויסע נסיון!) אנו הרי מבקשים כל יום אל תביאנו לידי נסיון,
איך רוצים לקחת על עצמם כזה נסיון?."

תרגום מליקוטי שיחות - שנדפס באידיש - חלק י"ג עמוד 188
ובתורת מנחם חלק י"ד עמוד 190

ואם כן כל אחד רואה בדבריו באופן ברור, שפשוט המציאות היתה שהיו מסירים את המטפחת מחמת בושה! וזה היה נסיון גדול מאד להימנע מזה! כי המצב באמריקא בזמן ההוא היה שהרבה נשים - אפילו אלו שהיה להם קשר לחסידות - היו הולכות בגילוי ראש ממש, וכל כוונתם להעדיף מטפחת היה רק בגלל שאת המטפחת יהיה להם קל להוריד בכל הזדמנות של אי נעימות ויוכלו להישאר עם שיער מגולה!. אבל אם המציאות היא שאפשר ללכת עם מטפחת

כמו שצריך, אזי הוא אומר בפירוש "בוודאי טוב אם כך יהיה!",
ובלשון קדשו: "א ודאי איז גוט אז סוועט אזוי זיין!".

ואם כן כל חסיד היה רוצה לזכות להתנהג בהנהגה אשר עליה
אמר הרבי מפורש בשיחת קודש: "אוודאי איז גוט אז סוועט אזוי
זיין!"

ואכן העיד בפנינו הגאון החסיד רבי משה וובר זצ"ל, אשר הוא
בעצמו היה בקשר עם כמה מחסידי חב"ד שחשבו שדעת הרבי
זצוק"ל לשלול את ההליכה עם מטפחת בכל מקרה, מפני שלדעתם
הם הבינו שהרבי אוחז שאי אפשר לכסות את שערות הראש כראוי
בשלימות, אבל כשהם שאלו את הרבי עווד אותם על כיסוי הראש
עם מטפחת, היות וידע שהם מעונינים לכסות את כל שערות הראש
כראוי, ואין להם נסיונות להתחמק ולגלות חלק מהשערות חלילה.

וכמו כן שמענו מהגאון החסיד רבי טוביה בלוי שליט"א, שאכן
דעת הרבי זצוק"ל היתה לעודד את מי שמכסה את ראשה עם
מטפחת, כאשר היא מכסה את כל שערות ראשה כראוי, ולא זו בלבד
שאין לזלזל בה, אלא אדרבה יש לעודד אותה על שמכסה את ראשה
כדרך אמותינו הקדושות בכל הדורות, כאשר היא נזהרת שלא יתגלו
שערות ראשה חלילה.

וכך סיפרה אשת הרה"ח רבי אוריאל צימער זצ"ל, אשר היא
בעצמה זכתה להיות ביחידות עם בעלה אצל הרבי זצוק"ל, כאשר
לא יכלה לעמוד בלחץ שהלחיצו אותה נשים שהלכו עם פאה, ובפרט
כשגערו בה שהיא עושה נגד רצון הרבי זצוק"ל ונגד דבריו ושיטתו,
ולאור כל זאת שלח בעלה מכתב אל הרבי זצוק"ל לשמוע מה היא
דעתו האמיתית.

המכתב הוכנס אל הרבי זצוק"ל בחודש תשרי בין יום כיפור
לסוכות, כאשר סדר יומו של הרבי זצוק"ל היה עמוס עד למאד

כידוע, ולא היה מקבל ליחידות פרטית במשך כל חודש תשרי, אך עם כל זאת קבע להם הרבי זמן מיוחד ליחידות, וקיבל אותם בצורה יוצאת מן הכלל תוך הדגשה מפורשת שמחמת נחיצות הענין הוא מוצא לנכון להקדיש מזמנו בימים בוערים אלו, כדי להבהיר את דעתו שיש לעודד ולחזק את כל מי שמכסה את ראשה עם מטפחת, כאשר היא אכן מכסה את שערותיה כראוי. ולכן - פנה הרבי זצוק"ל - אל האשה הצדקנית הנ"ל - אל תתביישי מכל המלעיגות עליך, ואל תתייחסי אל כל מה שהם אומרות כאילו "בשמי", אלא תדעי ותזכרי תמיד שדעתי האמיתית היא לעודד ולחזק את מי שמסוגלת לכסות כל שערות ראשה כראוי עם מטפחת.

הרבי זצוק"ל הוסיף לברכה על עמידתה בנסיון, והפליג בדברים חוצבי להבות אש בגודל השכר והזכות של מי שאינה מתפעלת מהמלעיגות עליה, בפרט בדבר זה שחושבים שהיא אינה מתנהגת כראוי בזמן שהיא יודעת שאכן זו ההנהגה הראויה, והלוואי וירבו כמותה בישראל.

לאחר כל מה שדיבר איתה הרבי זצוק"ל, כאשר היא ובעלה קמו לצאת, עדיין לא נחה דעתו של הרבי זצוק"ל והוא קרא שוב לבעלה, ברצונו לומר לו כמה מילים אישיות, וכה היו דבריו: היות ואחרי כל מה שעודדתי והסברתי לאשתך, אני רואה עליה שעדיין הדבר קשה עבורה, והיא זקוקה לחיזוק ועידוד מתמיד, לכן הנני עושה אותך שליח שתמלא תפקיד זה בנאמנות, ותמשיך לעודד אותה בכל עת מצוא לא להתפעל מהמלעיגות עליה, אלא להמשיך לכסות את ראשה עם מטפחת כראוי, גם כאשר היא נמצאת בין נשות חב"ד, וגם אם לא כולם מעריכות אותה כראוי.

ואכן היא הוסיפה לספר, שדברי העידוד של הרבי זצוק"ל ליוו אותה כל ימי חייה, ותמיד נסכו בה כחות חיזוק לכסות ראשה רק עם המטפחת, עד כדי כך שגם לאחר פטירת בעלה, כאשר הציעו

לה הצעות שבהם הבעל לא העריך את כיסוי המטפחת, או אפילו דרש להחליפו עם פאה או עם פאה חלקית (פריזט או שפיצל), היא היתה נזכרת בדברי העידוד המלהיבים שזכתה לשמוע בעצמה מפי הרבי זצוק"ל, אשר טרח לעודד אותה לכסות ראשה רק עם מטפחת, והם הם אשר נתנו לה את העזות דקדושה ואת ה"ויגבה לכו" להמשיך לכסות ראשה רק עם מטפחת כראוי.

ואף אם יתכן שהיו נשים מסוימות שגם אחרי שהם טענו שהם יכסו את ראשן כראוי, עם כל זה כ"ק אדמו"ר זצוק"ל לא קיבל את דבריהם, הרי מובן לכל בר דעת שאי אפשר להביא ראייה ממקרה פרטי שהיתה בו הוראה פרטית לאדם מסוים, אשר לפי המצב של אותה אשה, ולפי המצב של הסביבה שלה באותם שנים, אחז כ"ק אדמו"ר זצוק"ל שאי אפשר לסמוך על דבריה שתכסה את ראשה כראוי. מה שאין כן הוראה כללית שנאמרה ברבים ונדפסה על ידי כ"ק אדמו"ר זצוק"ל בהגהתו המדוקדקת, הרי היא הוראה ברורה לדורי דורות, לכל מי שדברי כ"ק אדמו"ר זצוק"ל יקרים בעיניו, שיש לו לדעת ש"בוודאי" - לא רק "יתכן", או "אפשר", או "אולי", אלא "בוודאי" - "אוודאי איז גוט אז סוועט אזוי זיין", לא רק שאפשר לעשות כך, אלא זה דבר "טוב"! ומי הוא זה שאינו רוצה להיות "טוב", ווער וויל נישט זיין "גוט"?!

אחר הדברים האלו כל אחד רואה שנתבאר בבהירות בדבריו הקדושים אשר כתב והגיד בפירוש פעמים רבות, שכל מה שהעדיף את הפאה היה רק במצב שהוא בלבד, אבל מי שרוצה לכסות את הראש עם מטפחת כמו שצריך להיות בודאי טוב שכך יהיה. ולכן נסיים בכמה ציטוטים מדבריו הקדושים בענין כיסוי הראש, ובענין קיום מצות "בלא פשרות" ובלא להתבייש מהמלעיגים, כדי שנלמד מזה לענינינו, שכל מי שרוצה להתנהג בהנהגה זו אשר עליה אמר

הרבי "אוודאי איז גוט אז ס'וועט אזוי זיין", לא תתבייש מכל המלעיגים על דברי הרבי, אלא תזכור היטב שבכך היא עושה את רצון מלך מלכי המלכים הקב"ה, אשר כפי דברי הרבי "בודאי טוב אם כך יהיה"!

ענין כיסוי הראש נוגע בבני חיי ומזוני!

כתוב בזוהר (ח"ג קכ"ז, א) שענין זה [של כיסוי הראש] נוגע בבני חיי ומזוני.

שלא ישאלו למה פלונית ופלונית אינה הולכת כך, ואינה עושה מה שצריך, ומכל מקום טוב לה בבני חיי ומזוני והצלחה ובכל הדברים, דבר ראשון, אנו לא יודעים מה הולך אצל השני, ואיזה צרות יש לשני, אף אחד לא מספר לשני את כל מה שקורה אצלו. ודבר שני, אנו לא צריכים להסתכל על השני, אנו צריכים לעשות מה שהש"י רוצה!. (- בלשונו: צווייטענס, דארף מען זיך ניט פארקוקען אויף יענעם, מען דארף טאן וואס דער אויבערשטער וויל).

גויים ישנם הרי הרבה יותר בעולם מאשר יהודים, והולך להם טוב, אם כן וכי עבור זה אנו נחקה את הגויים. אילו היו עושים כך, אזי ממזמן ר"ל לא היה נותר מהעם היהודי.

מה יש אם יאמרו שהאשה הזו שומרת דת משה!?

בפני מי מתביישים?, בפני החברה או פלונית בת פלונית?, מה הם יאמרו?, שהאשה הזו היא יהודיה שומרת דת משה!, אז מהי החרפה? מה אנו דורשים, כזו מסירות נפש גדולה?, אילו רח"ל אין מה לאכול, הילדים רעבים ללחם, ודורשים שמירת שבת במסחר ופרנסה אזי זה היה מסירות נפש גדולה, ועם כל זה בלי ספק שהיו עושים את זאת... ואילו בענינינו אפילו הרפורמים... הם רק אומרים

שזה "אלט מאדיש" (זה מהמודה הישנה) אז ממה מפחדים?, יגידו שכאן הולכת בת ישראל!.

תרגום דברי קדשו מליקומי שיחות חלק י"ג עמוד 188

**מברכות עקבתא דמשיחא אשר בת קמה באמה!
להוסיף עליה בשמירת המצוה של כיסוי ראש!**

בנוגע לטענה למה האדמו"ר מרעיש על כיסוי הראש בזמן שהנשים "הזקנות ואלו שבאו ממדינתנו [רוסיה] לפנים" אינם הולכות בכיסוי הראש בשלימות. השיב בזה"ל:

"פשוט שאינו דומה הזקנות ואלו שבאו ממדינתנו לפנים, לזוג צעיר המתחילים עתה לבנות בית בישראל ובכפר חב"ד כו'."

ומוסיף "יש מקום לומר שמי שהוא יטעון על דבר הנהגת האמהות", - היינו שכ"ק האדמו"ר דורש מהצעירות שיקפידו על כיסוי הראש בשלימות באופן שלא יראו שערותיהם, ואילו האמהות לא מקפידות. התשובה על זה כתב:

"בהקדם הידוע בחסידות אשר כל היפך הברכות שבתורה, באמת ברכות הם (עיין לקו"ת פ' בחוקות) שהרי זה מברכות עקבתא דמשיחא אשר בת קמה באמה וכו' [=וכלה בחמותה], וכו' [=וחוצפה יסגי], להוסיף עליה בשמירת התורה והמצוה וק"ל".

אגרות קודש חלק ט"ו עמוד קצ"ח

מאגרת זו אנו רואים עד היכן היה המצב קשה בתקופתו, שהיה זקוק להרבות בדברי ריצוי ושידול כדי שיסכימו לא ללכת בגילוי הראש ממש. ונוסף לזה אפשר ללמוד לענינינו מה היתה דעת כ"ק אדמו"ר זצוק"ל, כיצד יש להתייחס לבת שרוצה להדר במצות כיסוי הראש באופן שעליו אמר אדמו"ר זצוק"ל "שבודאי טוב שכך יהיה", אפילו אם היא מהדרת יותר מאמה וחמותה.

וכמו שהבאנו מה שכתב ב"אגרות קודש" (חלק ז' עמוד כ"ד) בענין כיסוי הראש אצל אשה אשר אמה לא הקפידה בזה, וזה לשונו: "וכבר הורגל הדבר בארצות הברית וביתר מקומות, אשר הדור הצעיר אוחו במנהגים והידורים שהאבות עדיין לא החזיקו בהם".

כשענין כיסוי הראש בסדר - מתברכים בהבל!

במה שמזכירה על דבר דוחק הפרנסה, מה פלא שהפרנסה דחוקה, והרי מבואר בזוהר הקדוש (חלק ג' קכ"ו ע"א) אשר כשענין כסוי הראש על ידי עקרת הבית בסדר הוא, מתברכים בכולא! בברכאן דלעילא! בברכאן דלתתא! בעותרא! בכנין! בכני בנין! והרי תורתנו תורת חיים, הוראה איך לנהוג בחיים, ועד לחיי היום יומים. שיערי הלכה ומנהג חלק אבן העזר עמוד קמ"ה

תודה לקל בזמננו אפשר לקיים היהדות "בלי פשרות!"

באגרת קודש שלפנינו, נוכל לראות היאך מתייחס הרבי לדבר שהיו כמה "יראי ה' באמת" שהתירו אותו, ועם כל זה בימינו אפשר לקיים את היהדות "בלי פשרות"!.
וזה לשונו הטהור:

"לכתבו שאפשר שהסברא לגדל הזקן היא לא על טהרת הקודש כי אם משום פניה וכו', הנה פסק דין הוא, לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אף על פי כו' [שלא לשמה] שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ...מובן ופשוט שלא נעלם ממני שבכמה מדינות ובמדינה זו, יראי ה' באמת, התירו את הנ"ל ובכמה וכמה הסברים, ובמילא בדור שלאחרי זה היו יראים וחרדים שקיימו זה בעצמם.

אבל בוודאי לא נעלם גם ממנו השינוי שחל בינתיים, שאז במדינות מסוימות וזמנים מסוימים נראה היה להמתירים שרק זו

הדרך להצלת כמה וכמה מבני ישראל מקצה השני, ועמלו ויגעו למצוא היתר כו' וד"ל.

והרי גם באיסורים ברורים וגדולים מן התורה, נמצאים ענינים כאלו. ולא עוד אלא גם בתורה שבכתב על הענין דיפת תואר אשר היתר ברור ניתן מן התורה בזה, וביארו חז"ל גם הטעם, ואל תדין את חברך עד כו', ואולי במדינות ההם, ובימים ההם, מי יודע כו'.

אבל כנ"ל, תורה לקל אין זה המצב כלל בזמננו זה, וכל הרוצה באמת, היכולת בידו, - והלואי וינצלה במלואה, - הפצת היהדות בלי פשרות!, בכל מקום שידו מגעת, ובוה גם נידון דידן!.

שערי הלכה ומנהג חלק ג' עמוד צ"ב

הבאנו כאן דבריו אלה מפני שממש כך הוא בנידון דידן, שתודה לקל בזמנינו "כל הרוצה באמת היכולת בידו!" לקיים מצות כיסוי הראש "בלי פשרות"!. ואין שום ראייה אפילו אם "בכמה מדינות ובמדינה זו, יראי ה' באמת, התירו את הנ"ל, ובכמה וכמה הסברים, ובמילא בדור שלאחר זה היו יראים וחרדים שקיימו זה בעצמם", כי זה הי' לפי מצבם "שנראה היה להמתירים שרק זו הדרך להצלת כמה וכמה מבני ישראל מהקצה השני ועמלו ויגעו למצוא היתר", אבל אין מזה שום ראייה להתיר, כי "הרי גם באיסורים ברורים וגדולים מן התורה, נמצא ענינים כאלו". וא"כ כך הוא גם בנידון שלנו!

"במה נחשב כל המלעיגים על הרוצים להדר מצות!"

כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל כותב לאחד שהתבייש לגדל זקן ורצה להיכנס לשיבת חב"ד:

... "שהמדובר הוא בישיבה שענינה גם לימוד פנימיות התורה והדרכה באהבת ה' ויראתו, אשר לכל לראש תלויים הם כמו שכתוב

בהתחלת טור אורח חיים, והובא גם כן ברמ"א שם, שאל יבוש מפני המלעיגים". [ואחר שמביא מהזוה"ק במעלת הזקן ואפי' לפי המתירים יש ענין בזה, מוסיף] אבל בכל זה צריך שלא לשכוח על האמת, שזה פנימיות רצונו וחכמתו יתברך, ובמה נחשב נגד זה אלו המלעיגים על האברכים ההולכים מגודלי זקן, מפני שרוצים להדר במצות וכו'!".

שערי הלכה ומנהג חלק ג' עמוד צ"ד

**הובחה מהציורים שמציירים את הדורות הקודמים!
שכך אנחנו צריכים להיראות!**

ונצטט סיפור שכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל מספר לנו, אשר יש הרבה מה ללמוד מהסיפור הזה, כמו שאמרו חז"ל אפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה תלמוד. הרבי רשם בעצמו את הסיפור, (הובא בתשובות וביאורים ע' 257 ובשערי הלכה ומנהג חלק יו"ד ועוד) והרי הוא לפנינו בלשונו הקדוש אות באות:

"בשיחתי עם אחד אשר ביקר אצלי בטענות דומות [בענין גידול זקן], ורצה להראות חריפות ובקיאות להיתר, שאלתיו (-בהקדמת בקשה שיענה מסיח לפי תומו מבלי כוונה), מהי הסיבה שכשמציירים פני משה רבנו או אהרן הכהן, הן מבני ישראל והן להבדיל מאומות העולם, מציירים דוקא בזקן גדול, ואם בנוגע לאהרן מסתמכים על הכתוב בתהילים שזקן אהרן יורד על פי מדותיו, למה מציירים כן בנוגע למשה רבנו, והרי הוא קיבל תורה מסיני, וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתנו למשה מסיני, והרי כח דהיתירא עדיף.

ובהיותו איש ישר, ענני, שגם בדעתו כשמצייר לעצמו, ולא רק את משה רבינו אלא אפילו למי שהוא בדורות אחריו שומר תורה

ומצות, פשוט בעיניו שהיה לו זקן יורד על פי מדותיו מבלי שנגע
בו כלל וכלל".

שערי הלכה ומנהג חלק ג' עמוד צ"ב

ונציין בזה שלשה דברים שיש ללמוד מהסיפור.

א. יהודי מכובד יודע ספר ביקר אצל הרבי "ורצה להראות
חריפות ובקיאות להיתר". משמע שהיה לו מה להראות, הרבי לא
מתייחס לדבריו, - למה?

כי הוא "רצה להראות חריפות ובקיאות להיתר". הוא לא רצה
לדעת את האמת!

ב. הרבי מספר: "שאלתיו מהי הסיבה שכשמציירים פני משה
רבנו או אהרן הכהן, הן מבני ישראל והן להבדיל מאומות העולם
- מציירים דוקא בזקן גדול?"

כלומר, הנח החריפות בצד, הבה נדבר קצת היסטוריה,
בבקשה ממך תענה לי על השאלה מה הסיבה שכל האנשים
יודעים איך נראה הדרת פני משה ואהרן. המפלפל יבין מעצמו
את ההערה העמוקה, הציירים הפשוטים אפילו גויים יודעים, ואילו
אתה לא יודע?

שאלה זו ממש נשאלת בנידון הפיאה, ובסגנון של הרבי: מהי
הסיבה שכשמציירים את האמהות הקדושות, הן ציירים מבני
ישראל והן להבדיל מאומות העולם - מציירים אותם דוקא בכיסוי
ראש עם מטפחת כהלכה. ואם בנוגע לרבקה מסתמכים על הכתוב
ותקח הצעיף ותתכס, למה מציירים כן בנוגע לשרה רחל ולאה?
כל איש ישר, כשתשאל אותו איך נראו אמותינו הקדושות, יענה
שגם בדעתו כשמצייר לעצמו ולא רק אמותינו הקדושות אלא כל
הצדקניות מאז עד לדורות אחרונים, פשיטא שהיו יוצאות בכיסוי

ראש עם מטפחת ולא עם פאה, אפילו שהפאה היתה מצויה לפני אלפי שנים כמפורש בגמרא.

ג. עוד נקודה חשובה, שמרומזת בדברי הרבי איך הוא מתאר שם בהמשך הסיפור "ובהיותו איש ישר, ענני...". הרבי מדגיש "ובהיותו איש ישר", כי אילו לא היה איש ישר מי יודע מה הוא היה עונה.

אבל למעשה בעניינינו הרי ברור אצל כל חוג מבני ישראל - ואפילו להבדיל אצל הגוים כשמציירים את האמהות הקדושות - וכמדומה שגם בחב"ד בכל ספרי הסיפורים שיצאו לאור בחיי האדמו"ר זצוק"ל - כמו סדרת "סיפורי צדיקים" לילדים, היו מציירים את הנשים הצדקניות שבדורות הקודמים, שכולן הולכות עם מטפחת בצניעות כדת וכדין, ולא רק את אמותינו הקדושות אלא כל הנשים הצנועות מדורות רבותינו הקדושים הבעש"ט, המגיד, הבעל התניא, וכיוצא בזה, כולם מצויירות שם עם מטפחות בצניעות, אין זאת אלא שכולם מודים שמי שרוצה לכסות ראשה כמו שרה אמנו, רבקה אמנו, רחל ולאה, וכמו אשת הבעל שם טוב, המגיד ממעזריטש, הבעל התניא, אדמו"ר האמצעי, הצמח צדק, וכו', הרי היא מכסה ראשה בצניעות עם מטפחת כדת וכדין!.